

Vzpostavitev in izvajanje monitoringa populacije vidre v sezonah 2022/23 in 2023/24

KRATEK POVZETEK

Lutra, Institut za ohranjanje naravne dediščine
Ljubljana, september 2024

1 UVOD

Lutra, Inštitut za ohranjanje naravne dediščine, je v sklopu pogodbe "Vzpostavitev in izvajanje monitoringa populacij bobra in vidre v sezonah 2022/23 in 2023/24", št. pogodbe 2550-21-330035 z dne 15.03.2022, pripravil vmesno in končno poročilo o vzpostavitvi monitoringa vidre v Sloveniji. V okviru naloge je bil pripravljen popisni protokol in začel se je izvajati državni monitoring za vidro.

2 POPISNI PROTOKOL in SKLADNOST POPISA S PROTOKOLOM

Protokol za monitoring vidre je pripravljen v skladu s t. i. standardno oz. »angleško« metodo, ki jo je potrdila tudi IUCN in temelji na mreži kvadrantov 10 x 10 km (UTM). Popisni protokol je podrobneje predstavljen v Priročniku za monitoring vidre (Gregorc in sod. 2024), ki je Priloga 1 Končnega poročila »Vzpostavitev in izvajanje monitoringa populacije vidre v sezonah 2022/23 in 2023/24«.

Popis se je izvedel dve sezoni (skladno s projektno nalogo) in skladno s protokolom, predstavljenem v Priročniku za monitoring vidre. Natančnejše območje razširjenosti bo mogoče dobiti ob opravljeni tretji sezoni popisa. Za ugotavljanje populacijskih trendov, območja razširjenosti in tudi stanja ohranjenosti habitata bo potrebno le to spremljati na najmanj vsakih 5 let.

V okviru monitoringa se naj opravi populacijski in distribucijski monitoring, pri katerem se spremlja naslednje kazalnike:

- populacijski trend (in ocena populacije);
- območje razširjenosti;
- ohranjenost habitata.

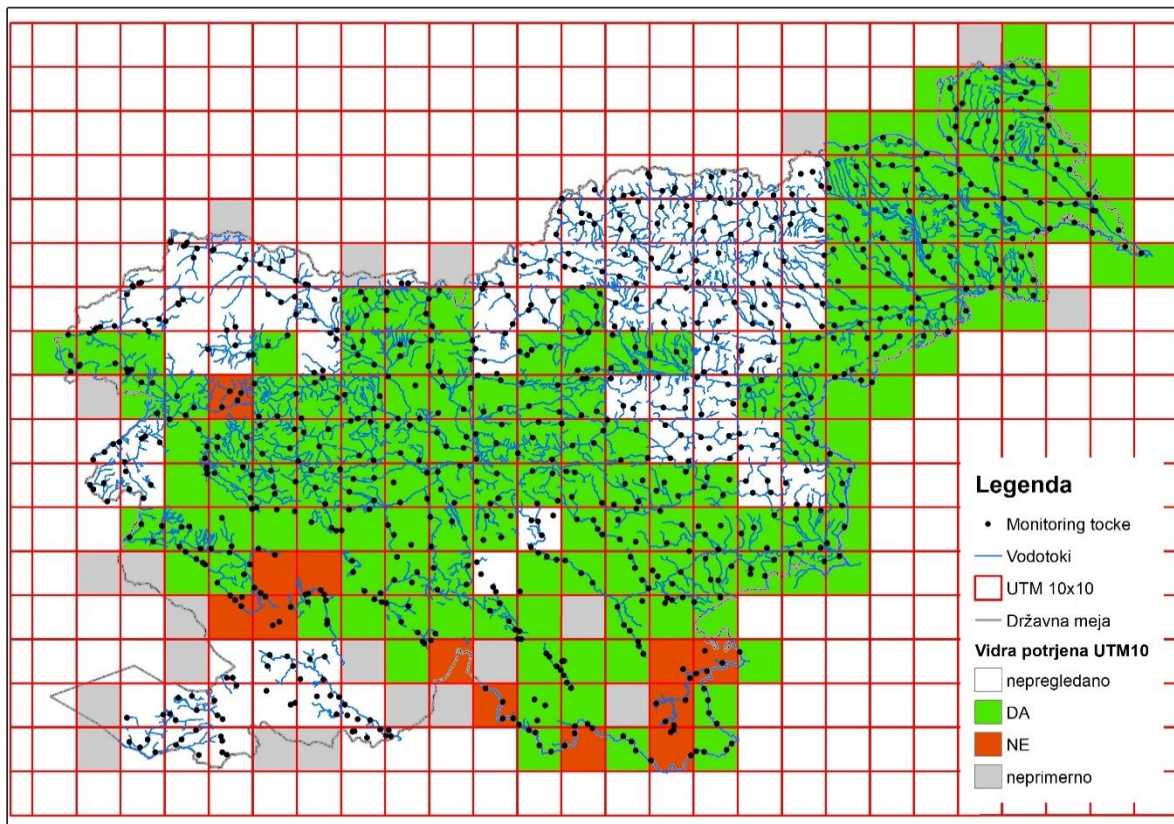
Za primerljivost podatkov se naj tudi v nadaljnje izvaja popis po predstavljenem protokolu, za oceno številčnosti populacije pa se naj upoštevajo merila, ki so bila opisana v Končnem poročilu v poglavju Metodologija. Opozarjamo, da je za natančnejše ocene številčnosti populacije potrebna uporaba genetskih analiz vzorcev iztrebkov in najdenih mrtvih živali. Za potrjevanje vidre na posameznih območjih, kjer je vrsto težje zaslediti, pride lahko v poštev tudi t. i. eDNA (environmental DNA).

3 SPREMEMBE OBMOČJA RAZŠIRJENOSTI VRSTE V PRIMERJAVI S PRETEKLIMI LETI

Ocenjujemo, da se območje razširjenosti veča in se vrsta ponovno širi v historične habitate. To kažejo tudi podatki o povozih vidre v zadnjih 20-letih.

Izpostavili bi potrditev prisotnosti vidre na reki Rinži (Kočevje), v dostopnih virih in literaturi nismo zasledili zanesljivih podatkov o pojavljanju vrste na tem območju. Zanimivi so tudi podatki iz reke Lahinje, kjer vidre nismo potrdili, prav tako smo zbrali zelo redke zanesljive znake o vidrini prisotnosti na območju Kolpe. Da je vidra na območju mejne reke Kolpe redka tudi na Hrvaški strani potrjujejo podatki popisov iz leta 2007 (Šijan 2007) in 2023/24 (Augustinović M., ustno). Tudi pretekli priložnostni pregledi posameznih odsekov ali lokacij

ob reki Kolpi (podatki Inštituta Lutra) kažejo, da je vrsta na reki Kolpi redka, v zadnjih desetletjih pa je nismo potrdili niti na priložnostnih pregledih posameznih mostov ali odsekov vodotokov v Beli Krajini.

Slika 1: Razširjenost vidre v Sloveniji (Vir: GURS, DRSV, Lutra).

4 SPREMEMBE VELIKOSTI POPULACIJE VRSTE V PRIMERJAVI S PRETEKLIMI LETI

Ocena populacije tako v alpski kot celinski biogeografski regiji temelji na preteklih raziskavah (Sidorovicha in sod. 1992 in 1996, Lanszki in sod. 2008, Jelič 2013, Kalz in sod. 2006, Sittenthaler in sod. 2015, Gregorc in sod. 2015). Velikost populacije vidre na Natura 2000 območjih, upoštevajoč korekcije zaradi primernosti habitata (rabe tal in biomase rib) ter rezultatov popisa, ocenjujemo na od 200 do 261 osebkov. Od tega je od 62 do 80 osebkov v alpski biogeografski regiji in od 138 do 181 osebkov v celinski biogeografski regiji.

Natančnejšo oceno populacije tako za biogeografske regije kot za celotno Slovenijo bo mogoče dobiti ob opravljeni tretji sezoni popisa, ko bomo imeli rezultate popisa za vse izbrane točke monitoringa.

Spremembe velikosti populacije niso znane, saj je monitoring šele vzpostavljen.

5 SPREMEMBE VELIKOSTI IN OHRANJENOSTI HABITATA VRSTE V PRIMERJAVI S PRETEKLIMI LETI

Razpoložljivi podatki kažejo, da je na več kot polovici (53,82 %) lokacij vzorčenj biomasa

rib, glede na vidrine zahteve, primerna. Na 27,67 % lokacij je biomasa rib premajhna, zato tam stalne prisotnosti vidre ne pričakujemo. Gre predvsem za manjše vodotoke in/ali njihove površne dele, kjer so takšni rezultati pričakovani, izstopajo tudi območja reke Soče in Idrijce s pritoki.

Za natančnejšo analizo kakovosti vidrinega habitata bi bilo potrebno na podlagi podrobnejših vzorčenj pripraviti natančnejšo oceno biomase rib tako v Natura 2000 območjih kot tudi izven. Pri primerjavi dejanske rabe zemljišč je od leta 2014 do leta 2024 opazen trend upadanja površin gozd, drevesa in grmičevja ter kmetijskih zemljišč poraslih z gozdnim drevjem, in sicer tako v 5, kot tudi v 10 in 50 m obrežnem pasu večine Natura 2000 območij, na drugi strani pa se povečujejo površine kmetijskih in pozidanih ter sorodnih zemljišč. Za preprečevanje slabšanja kakovosti vidrinega kopenskega habitata bi bilo potrebno dosledno upoštevati načela dobre kmetijske prakse (Skupna kmetijska politika 2023-2027, pogojenost Dobro kmetijsko in okoljsko stanje zemljišč (DKOP) in sicer za DKOP Vzpostavitev varovalnih pasov vzdolž vodnih tokov, ki prepoveduje oranje in uporabi gnojil in FFS ob vodotokih 1. reda v širini 15 m, vodotokih 2. reda v širini 5 m, ter skladno z Uredbo (EU) št. 2021/2115 tudi ob osuševalnih jarkih širših od 2 m v širini 3 m.

6 OCENA STANJA OHRANJENOSTI VRSTE

Stanje ohranjenosti vrste ocenjujemo na podlagi prvega člena Direktive o habitatih, po katerem je "ugodno stanje ohranjenosti vrste":

- če podatki o populacijski dinamiki te vrste kažejo, da se sama dolgoročno ohranja kot preživetja sposobna sestavina svojih naravnih habitatov,
- če se naravno območje razširjenosti vrste niti ne zmanjšuje niti se v predvidljivi prihodnosti verjetno ne bo zmanjšalo in
- če obstaja in bo verjetno še naprej obstajal dovolj velik habitat za dolgoročno ohranitev njenih populacij.

Ocenjujemo, da je stanje ohranjenosti vrste v Sloveniji v **alpski biogeografski regiji neugodno**, kljub temu, da se širi območje razširjenosti vrste. Neugodno stanje je predvsem na račun ocene habitata (biomasa rib in pokrovnost tal), hkrati pa manjka še zadnja tretja sezona za pregled preostalega območja.

Za **celinsko biogeografsko** regijo smo ocenili stanje ohranjenosti vrste kot **neznano**, saj manjkajo podatki popisa za del območja (predvidena tretja sezona popisa), prav tako pa **ni znano, zakaj vidre ni oziroma je zelo redka na območju Kolpe in Bele Krajine** (Lahinja in pritoki), kljub temu da je kakovost habitata (tako kar se tiče biomase rib kot tudi pokrovnosti tal) zelo dobra oziroma celo odlična.